

Szerkesztési iroda:

Főpác, Osulak-féle ház,
 hová a lap szellemi részét
 illető közlemények
 küldendők.

Kiadó hivatal:

Pollák Mór könyvnyomdája,
 ho. á a hirdetések és
 előfizetési pénzek
 bérmentesen intézendők.

NEMERE.

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági lap.

A háromszéki „Háziipar-egylet” és a „sepsi-szentgyörgyi önkényes tüzoltó-egylet” hivatalos közlönye.

Megjelenik ezen lap heten-
 kint háromszor:
 szerdán, pénteken
 és vasárnap.

Előfizetési feltételek:
 Helyben házhoz hordva, vagy
 vidékre postán küldve

Egész évre . . . 6 ft — kr.
 Fél évre . . . 3 ft — kr.
 Negyedévre . . . 1 ft 50 kr.

Hirdetmények díja:
 3 hasábos petit-sarét, vagy
 annak helyéért 6 kr.
 Bélyegdíj külön 30 kr.
 Nyiltér sora 15 kr.

Hétfalu románaihoz.

Hosszúfalu, 1878. aug. 1.

Köztudat, hogy a nagy-szebeni gyűlés ki-
 mondta a románok passivitását a képviselővá-
 lasztásokkal szemben.

Sajnos, hogy ezen gyűlés határozata infal-
 libilis dogmaképpen hirdették, mint a románok-
 ra egyedül üdvöz — s még sajnosabb, hogy
 épen azok, kik a nép felvilágosítására elsősor-
 ban hivatják: a román lelkészek és miveltebb
 egyének követnek el mindent arra, hogy a
 román népet a választástól visszatartsák.

Alig egy éve, ugyanezen lelkészek és mi-
 veltebb osztály fennhangon hirdették, hogy:
 „jön a muszka, az majd csinál itt Daco-Romá-
 niát”; a túlhízékény, vérmes reményeket azon-
 ban maga az imádott muszka arcul csapta, de
 az arcelsapás még úgy látszik, sokkal frisebb,
 semhogy a román nép vezetői égre szóló má-
 morukból felocsudtak volna. Még mindig Gor-
 csakoff ur árnyában alusszák édes álmukat s
 Daco-Románia fixa ideája lidércnyomásképpen
 nehezül mellükre most is, midőn a legszebb al-
 kotmányos jog gyakorlásáról van szó. Ugy lát-
 szik, ők nem tanulják meg (a köznép jól tudja),
 hogy itt élnek s halnod kell.

Ha már a románok szembegyűlési többsé-
 gé valóban üdvöket lel a nem választásban:
 isten neki, legyen nekik is jó napjuk; de hogy a
 brassómegyei s különösen a hétfalusi román-
 ok üdvét a passivitásban hol lehessen feltal-
 álni: azt az adott viszonyok közt — véges
 elmémrel felfogni egyáltalában nem vagyok
 képes.

Ország-világ tudja, hogy Hétfalú és Brassó
 város közt századok óta oly zavaros a jogvi-
 szony, miszerint azt végre valahára országgyű-
 lésséig szabályozni kell. A legislativa egyik tör-
 vénycikkekben meg is ígerte ezen jogviszonyok
 rendezését, azonban az ígére szép szó maradt
 s a hétfalusi román és csángó lakosok ma is
 — ma, midőn hűbéri viszonyról az egész or-
 szágból jóformán szó sem lehet — Brassó vá-
 rosának csaknem 1514-beli urbérései.

TÁRCA.

Válasz a „Csiki apróságok“-ra.

(Vége.)

Julius 7-én egy gombaszedő szent-simoni jó
 nőt közel falujához a medve összetépett, ugyanott
 mindjárt hatodnapra egy szép tulkot, nem sokára
 azután egy juhászort ténnyel meg, kit jó ko-
 mondora mentett meg a biztos vesztéstől. Bizony,
 a gyilkos fenevadat senki nem nevezte „toportyán
 féregnek”-nek, hanem me d v é n e k. Már pedig a
 hyobostának e megdöbönt eseményről hozott s
 úgy minden megrázó hirre, a nép az általa meg-
 szokott elnevezést használja, távol minden kapko-
 dástól, távol minden furfang-diktálta körülírástól.
 De e lélektani igaz mozzanat nemcsak a népnél
 van meg, hanem bármely tudós akademiáknál is.
 Ha rögtön vesztély éri, vagy hasonlóban forgott-
 nak hallja érdekeltjét, nem stylizál, hanem a maga
 nevének keresztiel meg, saját vagy barátja veszedel-
 mes helyzetét. Ez ellen semmi kifogást nem tőr a psy-
 chologia.

Megvallom, mit a t. iró a csikiakra ráfogott,
 abból egy szó sem áll. En többek előtt felfog-
 tam cikkét s annyira érteneknél találták, hogy
 meg kellett magyaráznom, mire nem egy kellemes
 szófordozatban nyilvánult észrevételük, de nem el-
 lenem, hanem — — —

De tegyük fel, hogy vannak egyesek, kik az
 ily szó- vagy mondat-facsarban lelik kedvüket. S
 ha igen? Kinek van megtámadásukra joga? Mi
 köze bárkinek is avval, ha kutyámat „Burkusnak”,
 „Drinának”, „Camied’ornak”, vagy „Tiszának”,
 „Dunának” stb. nevezem, vagy ökrömet „Bódinak”

Nem feladatom most azt vitatni, hogy vaj-
 jon a hétfalusiak urbéreségek voltak e 1848 előtt,
 vagy sem (bár azok sohasem voltak, hanem a
 város csak úgy a nyakukba szóta ezt a szép
 titulust); de az a célja felszólalásomnak, hogy
 kimutassam, miszerint a hétfalusi románok nem
 követnek a többi románokkal szemben véru-
 lást el, ha képviselőt választanak.

Hétfalunak, midőn külön választó kerületté
 lett, valóban nagy előny nyújtott, hogy Bras-
 só várossal szemben fennforgó jogi ügyei ren-
 dezését az országgyűlésen egyszer már saját
 választott képviselője által sürgethesse. S ime,
 a románok saját, legkövetlenebb érdekeiket
 akarják ignorálni, most, midőn a választástól
 vissza kívánnak vonulni.

Ezen visszavonulás által pedig akkor, mid-
 őn saját nemzetükre nem hoznak semmi előnyt:
 nemcsak maguknak, — hanem kárt okoznak a
 velük együtt görnyedő és nyögő csángó ma-
 gyaroknak is, miután csak öszvevetett vállal
 volnának képesek a képviselőválasztásnál a szá-
 szokkal megküdeni.

Ott van Hétfalunak s különösen a román-
 oknak Romániávali kereskedelmi viszonya, juh,
 gyapjú, tej, sajt, turó stb. üzlete; az utolsó
 két évben épen a románok panaszokdott oly
 sokat, hogy kereskedelmi érdekeik nem mélt-
 tattak kellőleg: kérdem, ezen érdeket érde-
 keket nem egy saját választott képviselő vol-
 na e legjobban hivatva az országgyűlés és kor-
 mány előtt felfejteni és azoknak orvoslást ke-
 resni?

Ott vannak a várossal szemben fenforgó
 számtalan jogi kérdések, melyeknek előnyös,
 vagy hátrányos eldöntésétől függ Hétfalú fel-
 virágzása, vagy megsemmisülése; nem mondom
 én, hogy az országgyűlés egy netalán megvá-
 lasztandó szász képviselő inye szerint fogná el-
 intézni ezen életbe vágó kérdéseket; de annyi
 mindenesetre áll, hogy egy magyar, vagy rom-
 án képviselő, ki ama viszonyokat tanulmánya
 tárgyává téve lépne be az országházba, — ki-
 mondhatlan előnyére volna Hétfalunak.

Világosítsák fel tehát Hétfalú román lel-

stb. Az ily divó elnevezések megvannak Európá-
 ban úgy, mint Ázsiában. — Kérdem: kinek jutna
 eszébe, hogy engem s másokat ilyenekért vádol-
 jon? Ki foghatná józanul rám, hogy én, magyar-
 nyelvünk elnevezési megállapodása dacára, nem a
 burkust tartom „Burkusnak”, hanem kutyámat,
 nem a Dunát „Dunának”, hanem kutyámat stb.,
 nem a medvét „medvének”, hanem „toportyán fé-
 regnek”? Mi köze bárkinek is avval, ha azt mon-
 dom: a „Duna” megmarta a malacot, vagy a „kec-
 cegő fenémét” roszul igazította meg az órást? Ez
 egyedi dolog. Az egyedi tulajdont vagy szeszélyt,
 — mely mindig megjárja ily alakban, — egy nem-
 zet vagy vidék ráfogott szokásává tenni logikát-
 lan eljárás.

Igazat adok a t. irónak abban, hogy a „csiki
 ember, mikor menydörög, azt mondja: „görgöret”;
 s így folytatja tovább: „tehát „menyögöret”; a mi
 furcsa valami, annál is inkább, mert ritkán for-
 dul elő nyelvünkben a d betűnek g vel való föl-
 cserélése. Példája ez a szó (görgöret) a nép szeszé-
 lyének.”

Megbocsát a t. iró! én épen e sajátos pro-
 vincializmusban keresem okát annak: miért fárad-
 dott annyi egyes jeles nyelvújító és miért fárad
 ma is a tudományos akademia. Lehetőleg kimerít-
 tendő nyelvünknek akar szert tenni. Az ok eliesik,
 ha minden vidék egyformán szól, beszél s gondo-
 latai kifejezésére ugyanazon szóalkot, vagy mon-
 dat-összetételt használ. A vizsgáldó ész nyomaté-
 kos érve épen arra van fektetve, hogy mennyire
 egyezik meg, vagy tér el vidékenként a dialektiz-
 mus, mit tartott meg a nép ősi szólamából s mit
 lehetne abból alkalmazni az irodalmi nyelvre, ho-
 gyan lehetne ennek és ennek a szógyöknek ere-
 detére szónyomozólag juthatni? stb.

Na, lássa az igen t. iró! ez a szó görgöret, mint

készei és mivel fia a román népet s p e c i á l i s
 érdekeikről és hassanak oda, hogy a magyar
 választókkal egyetértve, válasszanak oly kép-
 viselőt, ki Hétfalú érdekeit Brassóval szemben
 meg tudja óvni; mert különben, ha a hétfalusi
 kérdés kedvezőtlen megoldást nyerend rájuk
 nézve, vagy a Romániával folytatott kereske-
 delem egyben-másban — a miatt, hogy nem
 lesz, a ki felsőbb helyen érdekekben hasson —
 akadályokba ütközend: a szebeni gyűlés elva-
 kult többsége nem fogja Hétfalú anyagi hátrá-
 nyait saját zsebéből helyre pótolni.

B-e I-n.

*Az osztrák-magyar vámkonferencia a „B. C.”
 értesülése szerint f. hó első felében fog összeülni,
 hogy kidolgozza azon instrukciókat, melyek a kül-
 ügyi államokkal később viendő vámtárgyalásoknál
 irányadók lesznek.

A német kormány most már hivatalosan jelen-
 tette, hogy szeptember elsejétől kezdve kész az al-
 kudozásokat megkezdeni. Az olasz kormány, mely
 már kijelölte a megbízottakat is, szintén hajlandó
 ugyanazon időben tárgyalni. Különös figyelmet fog
 az osztrák magyar vámtervezetlet a keleti tartom-
 nyokkal kötendő szerződésekre és az ez irányban
 folytatandó tárgyalásokra fordítani. Szükséges nem-
 csak Szerbiával, hanem a török birodalommal is
 új szerződést kötni; erre vonatkozólag már van is
 egy terjedelmes előmunkálat, mely a szükséges
 adatokat tartalmazza.

Szerbiával rövid idő múlva fognak már a rész-
 letes tárgyalások e tárgyban, valamint a vasutcsat-
 lakozás, illetőleg kiépítés tárgyában is megkezd-
 deni. Ezuttal arra akarunk figyelmeztetni, hogy ezen
 vasutcsatlakozásra vonatkozó eddig megjelent hi-
 rek nem birnak tényleges alappal, miután ez ügy-
 ben még nem történt semmiféle határozat a ma-
 gyar kormány részéről. Annyi azonban kétségtelen,
 hogy a magyar miniszterium elkerülhetlen szüksé-
 gesnek tartja a fővárost egyenesen és a legrövi-
 debb uton vasuti vonallal összekötni a szerb és
 azon át a török vasutakkal.

A keleti kérdés.

Hercegovinában — mint 31-i táviratok jelentik
 — összeütközés volt török katonaság és hazatérő
 menekültek között: számos menekült lemezárrolta-
 tott. — Az osztrák magyar csapatoknak a hercego-
 vinali részekbe való benyomulásáról eddig még

a dörget hangutatózó — onomatopoeia. — Hogy
 melyik jobb a kettő közül, az az izlés dolga. Ismer-
 tem egy igen szép tehetségű honfit, ki mint ma-
 gasra kinőtt szellem, a gyulafehérvári kanonoki
 stallum diszélül tündöklött. Ő az ilyen nyelvi-
 vitatkozásnál rendszeren ezt hozta fel: „mondják
 meg urak, melyik elnevezés jobb: a „bong”, vagy
 a „gomb”?

Hogy a d, g helyett, lágyabb lehetne Hár-
 romszéken is divik, az a tek. szerkesztő ur is ész-
 revehette. Még a miveltek is a „nagy”-ot „nad”-
 nak, a „vagy”-ot „vad”-nak ejtik ki. Vagy még
 ma is a régibb szabásu uraknál nem olvassuk-e
 „vannak”, vagy „vagynak” helyett „vadnak”-ot?

Holmi éleskedőtől hallottam azt is, hogy a
 csikiak a golyát „rėti huszárnak”, a varjút „mezei
 bakancsosnak” nevezik. Csupa ráfogás. De azt tu-
 dom, hogy Háromszék felső vidéken a golyát „kosz-
 tának” titulálják; hogy mi alapon, azt bajos volna
 meghatározni. Emlékszem gyermekkoromból, hogy
 Kézdi-Vásárhelyen egy jómódú negocás a boltjával
 szemben lakó örmény kereskedő társát — kinek,
 habár rosul ment üzlete, de feszes, lenező magatartás-
 ból nem engedett semmit — vásárlói előtt
 ék ép elcelte: „Olyan gansogan sétál az örmény az
 üres boltjában, mint a koszta a lekaszált réten.”

Majdnem feledém a „menyögöret”-re észrevé-
 telemet megtenni. Ez összetett szót soha nem hal-
 lottam a néptől a felhők hevesebb természetani
 működésére alkalmazni; ő ezt egyesszerűen — per
 eminentiam — „görgöret” és nem „menyögöret”-tel
 fejezi ki. Egyébiránt is természetani szempontból
 itélve, hibás e kifejezés is: menydörög, v. meny-
 dörög. Nem a meny dörög, hanem dörögnek a lég-
 körnek hozzánk legközelebb eső felhőoszlopai.
 Okát minden kinek tanulja tudja.